

ROZPORZĄDZENIE

**Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemjami
w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w przedmiocie
budowy i utrzymania studni.**

Na podstawie art. 3 punkt c) ustawy z dnia 14-go lipca 1920 r. (Dz. U. № 61 p. 388) o utworzeniu urzędu Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemjami, grożącemi Państwu klęską powszechną, zarządzam wobec szerzenia się w kraju chorób zakaźnych przewodu pokarmowego i wobec pojawienia się cholery azjatyckiej—co następuje:

Art. 1. Budowanie wszelkiego rodzaju nowych studzien oraz przebudowa studzien już istniejących odbywać się może tylko za zezwoleniem właściwych ciał samorządowych (urzędów gminnych, magistratów).

Art. 2. Przy wydawaniu zezwoleń, przewidzianych w art. 1, przestrzegać należy, aby w wypadkach budowania studni nowych stosowano system studni wierconych t. zw. abisyńskich (Nortona), składających się z rury żelaznej, w ziemię wpuszczonej i z pompy dla czerpania wody.

Art. 3. Studnie należy budować możliwie jaknajbliżej domu, dla którego są przeznaczone, jednak w odległości conajmniej 20 metrów od miejsc stale zanieczyszczonych, jako to: gnojówek, dołów kłocznych, ścieków, kanałów i t. p. Przy glebie łatwo przepuszczalnej odległość od powyższych miejsc winna wynosić przynajmniej 30 metrów.

Przy budowie studni należy również zwracać uwagę, aby prąd wody gruntowej nie biegł w kierunku od miejsc zanieczyszczonych do studni.

Art. 4. Głębokość studni, t. j. odległość od powierzchni gruntu do powierzchni wody, nie może być mniejszą jak 3 metry w glebie nieprzepuszczalnej, a 6 metrów w glebie przepuszczalnej.

Art. 5. Studnie należy budować o ile możliwości w punktach, wznoszących się ponad poziom gruntu otaczającego je, tak, aby w czasie deszczu nieczystości z gruntu tego nie spływały ku studni; tam, gdzie odpowiednich wzniesień niema, należy w każdym razie miejsce na studnię obronne zabezpieczyć w inny skuteczny sposób przed napływem nieczystości z gruntów sąsiednich.

Studnie zaopatrzyć należy w urządzenie, ułatwiające szybki odpływ wody, ściekającej przy czerpaniu.

Art. 6. Tam gdzie bądźto ze względu na niemożliwość uzyskania odpowiedniego urządzenia studziennego, bądźteż z uwagi na znaczne trudności utrzymania studni w stanie zdatnym do użytku, system studni wierconych (Nortona) zastosować się nie da, mogą urzędy gminne (magistraty) zezwalać na budowę studni kopanych. Studnie takie winny jednak, niezależnie od wymogów, wymienionych w artykułach poprzednich, odpowiadać następującym warunkom:

- 1) ściany studzienne winne być ujęte w szczelną cembrowinę betonową, sięgającą aż do powierzchni wody; używanie cembrowiny drewnianej jest na razie dopuszczalne aż do odwołania—wobec trudności w nabywaniu materiałów budowlanych;
- 2) cembrowina winna się wznosić ponad powierzchnię gruntu co najmniej na pół metra;
- 3) otwór studzienny winien być przykryty stale szczelnem ruchomem wiekiem, które odchyłać można tylko w chwili czerpania wody,
- 4) dla czerpania wody należy studnię zaopatrzyć w wiadro umocowane na stałe na łańcuchu lub przy żórawiu;
- 5) na brzegu cembrowiny należy urządzić podstawę dla stawiania wiadra;
- 6) całą studnię należy ogrodzić względnie w inny sposób zabezpieczyć przed dostępem do niej dzieci i zwierząt;
- 7) wiadra przy studniach, umieszczonych na placach publicznych i targowiskach, na których odbywa się spęd bydła lub postój wozów, winne być zaopatrzone z wierzchu w kratę.

Art. 7. Studnie, obecnie istniejące, a nieodpowiadające powyższym wymogom, winne być najdalej do sześciu tygodni od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia doprowadzone przez właścicieli do stanu wymaganego tem rozporządzeniem.

Art. 8. Wszystkie studnie, których odległość od miejsc, wskazanych w art. 3, jest mniejsza niż 10 m. w glebie nieprzepuszczalnej, względnie 20 metrów w glebie przepuszczalnej, oraz te studnie dalej położone, co do których badanie lekarskie wykazało obecność w wodzie zarazków lub składników pośrednio lub bezpośrednio dla zdrowia szkodliwych, podlegają natychmiastowemu zamknięciu.

Art. 9. Zakazuje się czerpania wody ze studni, kopanych za pomocą naczyń, przynoszonych z domu, prania bielizny i płukania naczyń bezpośrednio koło studni oraz jakiegokolwiek innego zanieczyszczania studni tak kopanych jak wierconych.

Art. 10. Przeciwno wydanym na zasadzie powyższych postanowień zarządzeniom urzędów gminnych i magistratów przysługuje w ciągu 14-stu dni od dnia doręczenia zarządzenia odwołanie w toku instancji do właści-

wych samorządowych władz nadzorczych. Rozstrzygnięcia władzy nadzorczej, wydane w drugiej instancji, są ostateczne.

Postanowienie niniejsze nie narusza w niczem roszczeń prywatnoprawnych, wynikłych wskutek stosowania przepisów tego rozporządzenia.

Art. 11. Urzędy gminne i magistraty obowiązane są utrzymywać wszystkie studnie, znajdujące się na powierzonym im obszarze, w ciągłej i dokładnej ewidencji, przeprowadzać przy pomocy odpowiednich organów conajmniej raz na miesiąc kontrolę stanu każdej studni oraz roztoczyć baczny nadzór nad przestrzeganiem przez ludność postanowień niniejszego rozporządzenia.

Organy policji państwowej winny w tym kierunku skutecznie współdziałać z urzędami gminnymi i magistratami i zgłaszać im niezwłocznie posiadane przez siebie wiadomości bądźto o popełnionych przekroczeniach bądźteż o brakach i wadliwościach w urządzeniach studziennych.

Art. 12. Samorządowe władze nadzorcze I instancji wykonywać będą na zasadzie obowiązujących przepisów za pośrednictwem odpowiednio wykwalifikowanych organów ścisły nadzór nad wypełnieniem przez urzędy gminne i magistraty obowiązków, ciążących na nich z mocy niniejszego rozporządzenia.

Organy sanitarne władz administracyjnych I i II instancji obowiązane są współdziałać w tej akcji nadzorczej z wymienionymi w ustępie pierwszym władzami.

Art. 13. Właściciele studni nie stosujący, się do postanowień niniejszego rozporządzenia, tudzież osoby, przekraczające przepisy, zawarte w art. 9 podlegają karom, przewidzianym w art. 8 ustawy z dnia 14 lipca 1920 r. (Dz. Ustaw № 61 poz. 388) Ponadto wadliwe urządzenia studzienne mogą być z urzędu doprowadzone do stanu, wymaganego tem rozporządzeniem na koszt opornych właścicieli.

Art. 14. Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc wszelkie sprzeczne z nim postanowienia o budowie i utrzymaniu studni, obowiązujące dotychczas w b. zaborze rosyjskim i w Małopolsce.

Art. 15. Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Warszawa, dnia 25 października 1920 r.

Naczelnny Komisarz
do spraw walki z epidemjami:
Dr. E. Godlewski